

## **PROPOZÍCIE**

### **Hviezdoslavov Kubín 2023**

**69. ročník**

**celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky  
v umeleckom prednese poézie a prózy,  
v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie  
detí, mládeže a dospelých**

## 69. ročník VAJANSKÉHO MARTIN 2023

- **regionálne kolo** celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky  
Hviezdoslavov Kubín  
v umeleckom prednese poézie a prózy,  
v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých  
  
**pre okresy Martin a Turčianske Teplice**  
- propozície regionálnej prehliadky ZUČ –

### Vyhlasovateľ:

Turčianske kultúrne stredisko v Martine z poverenia Žilinského samosprávneho kraja

### Organizátori:

Turčianske kultúrne stredisko v Martine v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja a Turčianska knižnica v Martine, Divadelná 4619/5, 036 01 Martin

### Termín konania: 27.03. – 31.03. 2023

27.03.2023: 8.30 – I. kategória v prednese poézie a prózy  
MT a TT

28.03.2023: 8.30 – II. kategória v prednese poézie prózy MT  
a TT

29.03.2023: 8.30 – III. kategória v prednese poézie a prózy  
MT a TT

30.03.2023: 8.30 – IV. a V. kategória v prednese poézie a  
prózy MT a TT

31.03.2023: 8.30 – V. kategória v prednese poézie a prózy  
MT a TT

### Miesto konania:

**27.03. – 31.03. 2023 Turčianska knižnica v Martine, Divadelná 4619/5, 036 01 Martin**

**8. 00** - prezentácia recitátorov a členov odbornej poroty

**8. 30** - slávnostné otvorenie regionálneho kola súťaže 69. ročníka VM 2023 v Zasadacej sále na 1. poschodí

**9. 00 - 12. 30 hod.**

- vlastná súťaž
- rozbor recitovaných ukážok členmi odbornej poroty
- slávnostné vyhlásenie výsledkov

**13. 30** - predpokladaný čas ukončenia podujatia

### Všeobecná charakteristika

**Regionálne kolo** Vajanského Martin je **postupové kolo** Hviezdoslavovho Kubína - najstaršej a najprestížnejšej súťaže v oblasti umeleckého prednesu poézie a prózy, tiež tvorby recitačných kolektívov a divadiel poézie.

Súťaž je určená deťom, mládeži a dospelým.

Súťaž nie je tematicky zameraná, ani vymedzená.

Súťaž sa koná **každý rok**.

### Ciele súťaže

**Hlavným cieľom súťaže** je nadobúdanie vedomostí, rozvíjanie zručností a umelecko-odborný rast kolektívov a jednotlivcov prostredníctvom poznávania, realizácie a prezentácie umeleckej tvorby v oblasti umeleckého prednesu a divadla poézie.

### Štruktúra súťaže:

Súťaž má postupový charakter a je **viacstupňová**.

**Základným stupňom súťaže je triedne kolo.** Víťaz triedneho kola postupuje do školského kola, potom do obvodného, okresného alebo **regionálneho kola**.

Z regionálneho kola postupujú víťazi do krajských súťaží. Víťazi krajských kôl postupujú do celoštátneho kola.

Súťaž na vyšších stupňoch pozostáva zo súťažných vystúpení, interného

hodnotenia poroty, odborného seminára a môže byť obohatená o tvorivé dielne alebo iné aktivity.

#### Termíny ukončenia jednotlivých kôl :

|                        |                      |
|------------------------|----------------------|
| Školské kolá           | do 31.1.2023         |
| Obvodné kolá           | do 28.2.2023         |
| Okresné kolá           | do 31.3.2023         |
| <b>Regionálne kolá</b> | <b>do 20.4.2023</b>  |
| <b>Krajské kolá</b>    | <b>do 10.5.2023</b>  |
| <b>Celoštátne kolo</b> | <b>21.-24.6.2023</b> |

#### Súťažné kategórie

### Súťaž jednotlivcov

Vo všetkých kategóriách **sa súťaží osobitne v prednese poézie a osobitne v prednese prózy.**

#### *Umelecký prednes detí:*

- I. kategória
  - **žiaci 2. – 4. ročníka** základných škôl a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 7 – 10 rokov,
  - umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
  - umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.
- II. kategória
  - **žiaci 5. – 6. ročníka** základných škôl a prímý (1. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 10 – 12 rokov,
  - umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
  - umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.
- III. kategória
  - **žiaci 7. – 9. ročníka** základných škôl a sekundy, tercie, kvarty (2. – 4. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 12 – 15 rokov,
  - umelecký prednes **poézie** maximálne **6 minút**,

- umelecký prednes **prózy** maximálne **8 minút**.

### ***Umelecký prednes mládeže:***

IV. kategória

- **žiaci 1. – 4. ročníka stredných škôl**, 5. – 8. ročníka osemročných a bilingválnych gymnázií a ostatná nevysokoškolská mládež do 19 rokov vrátane<sup>3</sup>,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

### ***Umelecký prednes dospelých:***

V. kategória

- **študenti vysokých škôl** bez ohľadu na vek, žiaci 5. – 6. ročníka konzervatórií a dospelí od 20 rokov<sup>4</sup>,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

### ***Súťaž kolektívov***

I. kategória

- **detské** recitačné kolektívy a divadlá poézie,
- vek účinkujúcich členov súboru **do 15 rokov**.

II. kategória

- divadlá poézie a recitačné kolektívy **mládeže a dospelých**,
- vek účinkujúcich členov súboru **nad 15 rokov**.

### **PODMIENKY PRE SÚŤAŽIACICH**

## Prihlasovanie

Na súťaži sa môže zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a neprofesionálne kolektívy inscenujúce literárne texty.

**Žiaci I. – III. kategórie a recitátori IV. kategórie** majú právo prihlásiť sa do triedneho, resp. školského kola v škole, ktorú navštevujú. Deti v domácom vzdelávaní sa prihlasujú do súťaže kmeňovej, resp. skúšobnej školy alebo základnej umeleckej školy. Ak sa školské kolá v uvedených školách nekonajú, môže pre nich základné kolo organizovať príslušné občianske združenie.

Individuálne problémy rieši Národné osvetové centrum.

**Organizátori školských kôl prihlasujú víťazných postupujúcich recitátorov do vyššieho kola súťaže prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra:** <http://www.nocka.sk/chcemsaprihlasit>.

Pri prihlásení recitátorov sa uvádzajú len základné údaje a v prípade postupu do krajského kola systém vyzve zodpovednú osobu na doplnenie informácií do prihlášok.

Ak sa školské kolá na stredných školách nekonajú, recitátori IV. a V. kategórie majú právo prihlásiť sa do súťaže okresného kola podľa miesta bydliska alebo školy/pracoviska. V prípade, že kultúrne inštitúcie okresné kolá neorganizujú, recitátori IV. – V. kategórie majú právo prihlásiť sa do vyšších kôl súťaže (regionálne, resp. krajské), ale do najnižšieho kola, ktoré sa v okruhu ich pôsobenia organizuje. Títo recitátori sa prihlasujú do súťaže samostatne prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra: <http://www.nocka.sk/chcemsaprihlasit>.

Kolektívy sa prihlasujú do okresných/regionálnych kôl podľa miesta svojho pôsobenia prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra: <http://www.nocka.sk/chcemsaprihlasit>. Prihlasuje ich vedúci alebo zriaďovateľ súboru.

V prípade, že sa nemení veková kategória, tak: Recitátori, ktorí sa zúčastnili na celoštátnej súťaži a prehliadke Hviezdoslavov Kubín v predchádzajúcom roku, majú právo nastúpiť v nasledujúcom roku do súťaže v krajskom kole. Podobne tí, čo sa zúčastnili na krajskom kole, môžu nastúpiť v regionálnom/okresnom kole. Tí, čo sa zúčastnili na regionálnom kole, môžu nastúpiť do okresného kola. Tí, ktorí sa zúčastnili na okresnom kole, môžu nastúpiť do obvodného/školského kola a

účastníci obvodných kôl môžu nastúpiť do školského kola súťaže.

**Základné (školské) kolá organizujú školy v okresoch Martin a Turčianske Teplice a uskutočnia ich do 31. januára 2023.**

### **Súťažné podmienky**

Súťaž sa koná v prednese slovenskej a svetovej básnickej a prozaickej (nie dramatickej) literatúry v **slovenskom jazyku**.

Recitátori a kolektívy prechádzajú všetkými stupňami súťaže **s tým istým textom a s tou istou inscenáciou hry**, ktorými sa prezentujú v základnom stupni súťaže.<sup>5</sup>

Recitátor je povinný **prednášať text naspamäť**.

Ak recitátor **nedodrží časový limit** určený v jednotlivých kategóriách, **môže byť zo súťaže vylúčený**.

Do súťaže **nemožno vstúpiť s textom**, s ktorým recitátor v minulosti na súťaži Hviezdoslavov Kubín už vystúpil alebo s ktorým získal umiestnenie na celoslovenských kolách iných recitátorských súťaží (Šaliarsky Maťko, Beniakove Chynorany, Vansovej Lomnička, Naša Vansovej Lomnička, Timravina studnička, ... a Slovo bolo u Boha, Dilogova Trstená a ďalšie).

Recitátor môže nastúpiť do súťaže **len s jedným textom**.

Podmienkou účasti jednotlivcov je **priloženie súťažného textu prednesu k prihláške**.<sup>6</sup> V texte treba zachovať grafické členenie veršov a strof, odsekov podľa knižného alebo časopiseckého vydania. Na súťažný text je potrebné uviesť **meno recitátora, autora, prekladateľa, názov a zdroj textu**, prípadne upravovateľa textu a **meno/á pedagóga/lektora**, s ktorým recitátor na texte pracoval.

Do prihlášky je potrebné **uviesť meno pedagóga/lektora, ktorý recitátora na prednes pripravoval**. Nie pedagóga slovenského jazyka.<sup>7</sup>

Súbory sa **nemôžu zúčastniť na súťaži s inscenáciou**, s ktorou vstúpili do inej súťaže vyhlasovanej a odborne garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne v minulosti.

Podmienkou účasti kolektívu je **priloženie scenára inscenácie** k prihláške s uvedením **autorov a prekladateľov** textov, ako aj **tvorcov inscenácie**.

<sup>3</sup> Záväznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

<sup>4</sup> Záväznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

<sup>5</sup> Medzi stupňami súťaže môže recitátor a kolektív v súťažnom vystúpení robiť úpravy na základe odporúčaní odbornej poroty.

<sup>6</sup> Všetci mládežnícki a dospelí recitátori, neskôr aj detskí recitátori, ktorí postúpili do krajského kola, sú povinní priložiť k prihláške text prednesu v editovateľnom formáte.

<sup>7</sup> V prípade uvedenia nepravdivej informácie môže byť recitátor zo súťaže vylúčený.

## HODNOTENIE SÚŤAŽE

### Poroty

Triedne a školské poroty vymenujú riaditelia základných a základných umeleckých škôl.

Obvodné/okresné/regionálne poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk a tých školských zariadení, ktoré organizujú okresné/regionálne kolá súťaže.

Organizátorom obvodných/okresných/regionálnych kôl odporúčame vyberať porotcov zo zoznamu odborníkov, ktorý tvorí prílohu týchto propozícií, a podľa potreby konzultovať porotu s Národným osvetovým centrom.

V odbornej porote **na krajskej úrovni** musí byť **jeden člen zo zoznamu odborníkov Národného osvetového centra**. Ostatných členov krajskej poroty vyberajú regionálne a krajské osvetové strediská podľa svojich možností a skúseností.

Na nižších stupňoch súťaže porota udeľuje jedno **1. miesto**. **Nasledujúce 2. a 3. miesto** môže byť znásobené. Jednotlivec alebo kolektív umiestnený na 1. mieste postupuje do ďalšieho kola súťaže.<sup>9</sup>

V odôvodnených prípadoch môže porota udeliť **špeciálne ceny**.

Na **obvodnej, okresnej, regionálnej a krajskej úrovni** spracúva a odovzdáva organizátorom výsledky súťaže vo forme **hodnotiacej správy**, ktorá obsahuje odbornú analýzu a zdôvodnenie rozhodnutia poroty, **predseda alebo predsedom poverení členovia poroty**.

### Kritériá hodnotenia

#### V kategóriách umeleckého prednesu súťaže jednotlivcov:

##### a./ dramaturgická príprava predlohy

- vhodnosť výberu textu podľa veku a typu recitátora,



- myšlienková a umelecká náročnosť predlohy,
- originalita a objavnosť predlohy,
- správne pochopenie obsahu a zmyslu textu
- rozbor, členenie a úprava predlohy,
- vystihnúť žánrových a štýlových osobitostí textu
- aktuálny výklad recitovaného textu;

#### **b./tvorivosť a osobný prístup recitátora**

- schopnosť vnútorného videnia a cítenia recitátora,
- schopnosť vytvorenia vzťahu, názoru a postoja k textu,
- hlasová a rečová technika recitátora,
- originalita a kultivovanosť rečového prejavu a vystupovania
- tvorivá práca s recitátorskými výrazovými prostriedkami,
- funkčnosť použitia slovných a mimoslovných prostriedkov,
- výstavba, gradácia a pointovanie prednesu,
- miera rozumovej a citovej účasti na prednese;

#### **c./pôsobivosť prednesu na poslucháča**

- zacielenosť na poslucháča a kontakt s ním,
- presvedčivosť interpretácie,
- pôsobenie recitátora ako osobnosti,
- originalnosť recitátora a jeho výkonu.

### **V kategórií recitačných kolektívov a divadiel poézie:**

#### **d./ dramaturgia**

- **vhodnosť témy a predlohy** pre kolektív (vek, sociálne a kultúrne zázemie, špecifickosť kolektívu),
- **myšlienková a umelecká náročnosť predlohy,**
- **originalita, novosť a objavnosť** predlohy
- spracovanie literárnej predlohy** do scenára (rešpektovanie témy, formy a

špecifickosti literárnej predlohy; vystihnúť obsahových, žánrových a štýlových osobitostí textu; vystihnúť aktuálnosti obrazov, myšlienok či formy textu; členenie na party),

- **uplatnenie dramatických zákonitostí** pri tvorbe scenára,
- **harmónia literárnosti a dramatickosti** v scenári,
- **pochopenie obsahu** a zmyslu predlohy a scenára,
- **aktuálnosť predlohy** a scenára,
- **dramaturgické a pedagogické zámery a ciele**, ich naplnenie v scenári;

#### **e./javiskové stvárnenie**

- **jasnosť a cieľ** režijnej koncepcie,
- zreteľnosť myšlienково-poetických rovín a javiskových obrazov,
- členenie, charakter výstavby a temporytmus inscenácie
- **hlasová a výrazová úroveň interpretov** (technika hlasu a reči jednotlivcov a zboru; čistota, výraz, plasticnosť sólových interpretov a zboru; charakteristika, vzťahy, funkcie jednotlivcov a zboru; tempo, rytmus, kompaktnosť interpretačného kolektívu),
- **zvukové a hudobné spracovanie** inscenácie (výber zvukových a hudobných prvkov a ich funkčnosť, výber hudby a jej funkčnosť, zvukovo-rytmická, spevácka, zborová a hudobná interpretácia),
- **pohybové, prípadne choreografické spracovanie** inscenácie (charakter, cieľ, funkčnosť, nápaditosť pohybu a choreografie vo vzťahu k téme a dramaturgicko-režijnému cieľu; pohybová úroveň a technika interpretov, realizácia javiskových a choreografických foriem),
- **výtvarné spracovanie** inscenácie (výber, charakter, funkčnosť hmotného
- **výtvarného – materiálu vo vzťahu k téme, scenáru a k dramaturgicko-režijnej koncepcii**; estetika farieb a tvarov v kostýmovaní, scénografii, výtvarný štýl inscenácie; pohyb výtvarného materiálu na scéne, jeho funkčnosť, obrazotvornosť a technická presnosť

## Ocenenia

Vecné a knižné ceny, diplomy.

Víťazní jednotlivci a kolektívy budú navrhnutí na účinkovanie do programov a súťaží **Scénická žatva, Medzinárodný festival poézie vo Valašskom Meziříčí** a **Festival neprofesionálneho umenia TVOR•BA** v Bratislave-Starom Meste.

## KONTAKT – bližšie informácie :

Mgr. Daniela Kaplánová

odborný metodik Turčianskeho kultúrneho strediska v Martine

+421 917 494 708

[literatura@tks.sk](mailto:literatura@tks.sk)